

Βρυξέλλες, 14 Ιανουαρίου 2025
(OR. en)

16833/2/24
REV 2 (bg, cs, da, el, es, et, ga, hr, hu, it, lv,
lt, pt, sk, sl, sv)

JAI 1865
ASILE 129
MIGR 461
FRONT 339
HYBRID 154
RELEX 1606

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αριθ. εγγρ. Επιτρ.: COM(2024) 570 final/2

Θέμα: ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
για την αντιμετώπιση υβριδικών απειλών από τη χρήση της
μετανάστευσης ως όπλου και για την ενίσχυση της ασφάλειας στα
εξωτερικά σύνορα της ΕΕ

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2024) 570 final/2.

σνημμ.: COM(2024) 570 final/2

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 10.1.2025
COM(2024) 570 final/2

CORRIGENDUM

This document corrects document COM(2024) 570 of 11.12.2024

Minor adjustment to the cover page.

The text shall read as follows:

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**για την αντιμετώπιση υβριδικών απειλών από τη χρήση της μετανάστευσης
ως όπλου και για την ενίσχυση της ασφάλειας στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ**

**Ανακοίνωση για την αντιμετώπιση υβριδικών απειλών από τη χρήση της
μετανάστευσης ως όπλου και για την ενίσχυση της ασφάλειας στα εξωτερικά σύνορα
της ΕΕ**

**1. Προκλήσεις στα εξωτερικά χερσαία σύνορα της ΕΕ με τη Ρωσία και τη Λευκορωσία
και η απειλή για την ασφάλεια της Ένωσης**

Τα τελευταία χρόνια έχει σημειωθεί σημαντική αύξηση του αριθμού των κακόβουλων δραστηριοτήτων που στοχοποιούν την Ευρωπαϊκή Ένωση και εκμεταλλεύονται την παγκόσμια συνδεσιμότητα, τις αλυσίδες εφοδιασμού, τις οικονομικές εξαρτήσεις, τα νομικά κενά και τον ανοικτό χαρακτήρα των δημοκρατικών κοινωνιών μας. Οι δραστηριότητες αυτές έχουν λάβει εξελιγμένες μορφές, όπως πράξεις δολιοφθοράς ή κυβερνοεπιθέσεις με σκοπό τη διατάραξη των οικονομικών δικτύων ή των δικτύων ενέργειας ή μεταφορών, καθώς και χειραγώγηση των πληροφοριών και παρεμβάσεις από το εξωτερικό σε πολιτικές διαδικασίες, γεγονός που καταδεικνύει ολοένα και μεγαλύτερο θράσος αυτών των υβριδικών επιθέσεων. Η ΕΕ λαμβάνει μέτρα για την οικοδόμηση της ετοιμότητας και της ανθεκτικότητάς της, ενώ η Επιτροπή είναι έτοιμη να στηρίξει τα κράτη μέλη ώστε να αναλάβουν δράση στα διάφορα μέτωπα.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, στα συμπεράσματά του του Οκτωβρίου 2024, τόνισε ότι δεν μπορεί να επιτραπεί στη Ρωσία και τη Λευκορωσία, ή σε οποιαδήποτε άλλη χώρα, να καταχρώνται τις αξίες μας, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος ασύλου, και να υπονομεύουν τις δημοκρατίες μας. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εξέφρασε αλληλεγγύη προς την Πολωνία και άλλα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν αυτές τις προκλήσεις, και αναγνώρισε την αποφασιστικότητά του να διασφαλίσει τον αποτελεσματικό έλεγχο των εξωτερικών συνόρων της Ένωσης με όλα τα διαθέσιμα μέσα, μεταξύ άλλων με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με το ενωσιακό και το διεθνές δίκαιο. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κατέστησε σαφές ότι για την αντιμετώπιση εκτάκτων περιστάσεων απαιτούνται τα κατάλληλα μέτρα⁽¹⁾. Τον Δεκέμβριο του 2023 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο είχε ήδη καταδικάσει όλες τις υβριδικές επιθέσεις, συμπεριλαμβανομένης της εργαλειοποίησης μεταναστών από τρίτες χώρες για πολιτικούς σκοπούς, και είχε εκφράσει την αποφασιστικότητα της Ένωσης να αντιμετωπίσει τυχόν τέτοιες επιθέσεις της Ρωσίας και της Λευκορωσίας⁽²⁾. Η παρούσα ανακοίνωση επικεντρώνεται στα εξωτερικά χερσαία σύνορα της ΕΕ με τη Ρωσία και τη Λευκορωσία, αλλά οι εκτιμήσεις που διατυπώνονται σε αυτήν μπορούν να εφαρμοστούν αλλού, εάν αυτό δικαιολογείται δεόντως από τις ιδιαίτερες περιστάσεις.

Από τον Φεβρουάριο του 2022 η Ρωσία, με τη στρατιωτική της επίθεση κατά της Ουκρανίας, παραβιάζει κατάφωρα το διεθνές δίκαιο, συμπεριλαμβανομένου του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών⁽³⁾, υπονομεύοντας την ευρωπαϊκή και την παγκόσμια ασφάλεια και σταθερότητα. Ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας αποτελεί επίσης επίθεση κατά των αξιών της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Η Ρωσία δεν ενεργεί μόνη της. Η Λευκορωσία έχει συχνά συνδράμει και παράσχει αποφασιστική στήριξη στις ρωσικές δραστηριότητες. Αυτό ισχύει ιδίως από την επιβολή κυρώσεων στο καθεστώς

(1) Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, 17.10.24, EUCO 24/25, παράγραφος 38.

(2) Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, 15.12.23, EUCO 20/23, παράγραφος 30.

(3) Ψήφισμα ES-11/1 της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών, 1.3.2022, [n2227227.pdf](#).

Lukashenka, μετά τις προεδρικές εκλογές νοθείας του 2020. Την εποχή εκείνη η Λευκορωσία, με την υποστήριξη της Ρωσίας, ξεκίνησε επιχείρηση για τη δημιουργία τεχνητής μεταναστευτικής οδού μέσω των χερσαίων συνόρων της με κράτη μέλη, ιδίως τη Λετονία, τη Λιθουανία και την Πολωνία, προς άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Οι ενέργειες της Ρωσίας δεν έφεραν μόνο ξανά τον πόλεμο στην ευρωπαϊκή ήπειρο, αλλά δημιούργησαν επίσης αίσθημα ανασφάλειας και αστάθειας. Το αίσθημα αυτό ενισχύεται από την εντατικοποίηση των προκλήσεων και τη χρήση τακτικών υβριδικού πολέμου, όπως η χρήση των μεταναστών ως όπλου, στο πλαίσιο της οποίας η Ρωσία και η Λευκορωσία διευκολύνουν τεχνητά και παράνομα⁽⁴⁾ τις παράνομες μεταναστευτικές ροές προς τα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ. Η Ρωσία και η Λευκορωσία εκμεταλλεύονται ανθρώπους, χρησιμοποιώντας τις ανθρώπινες ζωές ως μέσα εχθροπραξίας, αδιαφορώντας για την ευάλωτη κατάστασή τους. Η Ρωσία και η Λευκορωσία χρησιμοποιούν αυτόν τον υβριδικό πόλεμο ως πολιτικό εργαλείο με στόχο την αποσταθεροποίηση των κοινωνιών μας και την υπονόμευση της ενότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έτσι τίθενται σε κίνδυνο όχι μόνον η εθνική ασφάλεια και κυριαρχία των κρατών μελών, αλλά και η ασφάλεια και η ακεραιότητα του χώρου Σένγκεν, και η ασφάλεια της Ένωσης στο σύνολό της. Η χρήση βίας από άτομα, ιδίως όταν ενεργούν ως ομάδα, κατά συνοριοφυλάκων στο πλαίσιο ορισμένων παράνομων εισόδων στην Ένωση επιδεινώνει περαιτέρω την κατάσταση και έχει σοβαρό αντίκτυπο στην κοινωνία της ΕΕ. Τελικός στόχος των δραστηριοτήτων που οργανώνουν η Ρωσία και η Λευκορωσία είναι επίσης η αποδυνάμωση της στήριξης που παρέχουν η Ένωση και οι πολίτες της στην Ουκρανία στο πλαίσιο των νόμιμων προσπαθειών της για αυτοάμυνα.

Οι φετινές αντικανονικές αφίξεις στα σύνορα ΕΕ-Λευκορωσίας αυξήθηκαν σημαντικά (αύξηση κατά 66 % το 2024 σε σύγκριση με την ίδια περίοδο το 2023), ιδίως στα σύνορα Πολωνίας-Λευκορωσίας. Η αύξηση αυτή οφείλεται επίσης στη διευκόλυνση των διελεύσεων από μέρους των αρχών της Λευκορωσίας, δηλαδή στην έγκριση της πρόσβασης στην παραμεθόρια περιοχή και στον εξοπλισμό των μεταναστών με σκάλες και άλλες συσκευές. Οι ρωσικές αρχές διευκολύνουν αυτές τις μετακινήσεις, δεδομένου ότι πάνω από το 90 % των μεταναστών που διασχίζουν παράνομα τα σύνορα Πολωνίας-Λευκορωσίας διαθέτουν ρωσική φοιτητική ή τουριστική θεώρηση. Παρόμοια στοιχεία παρατηρήθηκαν το 2023 στα σύνορα Φινλανδίας-Ρωσίας, όπου η πλειονότητα των μεταναστών κατείχε έγκυρη ρωσική θεώρηση και είχε ήδη προσπαθήσει προηγουμένως να εισέλθει στην ΕΕ μέσω της Λευκορωσίας. Μια πρόσφατη συμφωνία μεταξύ Λευκορωσίας και Ρωσίας για την αμοιβαία αναγνώριση των θεωρήσεων⁽⁵⁾ θα μπορούσε να διευκολύνει περαιτέρω τις μετακινήσεις υπηκόων τρίτων χωρών μεταξύ Ρωσίας και Λευκορωσίας, όπως εκείνων που προτίθενται να διασχίσουν παράνομα τα σύνορα προς την ΕΕ. Επιπλέον, η κατάσταση στα υπόλοιπα τμήματα των συνόρων της Ένωσης με τη Ρωσία και τη Λευκορωσία εξακολουθεί να προκαλεί ανησυχία, με επίμονες απειλές που σχετίζονται με τη χρήση μεταναστών ως όπλου.

Προς διασφάλιση της ασφάλειας της Ένωσης και της εδαφικής ακεραιότητας των κρατών μελών, είναι αναγκαίο τα κράτη μέλη που συνορεύουν με τη Ρωσία και τη Λευκορωσία να είναι σε θέση να ενεργούν αποφασιστικά και σταθερά για τον αποτελεσματικό έλεγχο των

(⁴) Πρωτόκολλο κατά της λαθραίας διακίνησης μεταναστών από τη γη, τη θάλασσα και τον αέρα, που συμπληρώνει τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος.

(⁵) Η συμφωνία μεταξύ Ρωσίας και Λευκορωσίας κυρώθηκε τον Φεβρουάριο του 2023 και τίθεται σε ισχύ την 8η Δεκεμβρίου 2024. Προβλέπει ότι οι αλλοδαποί που έχουν λάβει θεώρηση από τη Ρωσία ή τη Λευκορωσία μπορούν να διασχίσουν τα σύνορα της έτερης χώρας χωρίς να χρειάζεται να λάβουν πρόσθετη θεώρηση.

εξωτερικών συνόρων της Ένωσης. Τα κράτη μέλη είναι υπεύθυνα για τη διατήρηση της δημόσιας τάξης και τη διαφύλαξη της εσωτερικής ασφάλειας εντός της εθνικής τους επικράτειας. Έχουν επίσης καθήκον να λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για τον αποδοτικό έλεγχο και τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων, προκειμένου να διασφαλίζεται υψηλό επίπεδο ασφάλειας εντός της Ένωσης, όπως απαιτείται από το δίκαιο της ΕΕ.

Το δικαίωμα ασύλου, ο σεβασμός της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και η αρχή της μη επαναπροώθησης αποτελούν σημαντικούς ακρογωνιαίους λίθους. Το διεθνές και το ενωσιακό δίκαιο επιτρέπουν στα κράτη μέλη να αντιμετωπίζουν καταστάσεις αποφασιστικά, όπου αυτό απαιτείται για την προάσπιση της ασφάλειας και της δημόσιας τάξης, με παράλληλο σεβασμό των δικαιωμάτων των προσώπων που επηρεάζονται από τα μέτρα. Λόγω του σοβαρού χαρακτήρα της απειλής, καθώς και της επιμονής της, για την ασφάλεια της Ένωσης και την εδαφική ακεραιότητα των κρατών μελών, τα κράτη μέλη μπορούν να επικαλούνται διατάξεις της Συνθήκης προκειμένου να υπερβαίνουν, κατ' εξαίρεση και υπό αυστηρές προϋποθέσεις, τις διατάξεις του παράγωγου δικαίου της ΕΕ, υπό τον έλεγχο του Δικαστηρίου.

2. Πολιτικά μέτρα και επιχειρησιακή στήριξη της ΕΕ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έλαβε σειρά μέτρων για την αντιμετώπιση της εργαλειοποίησης των μεταναστών όταν η Λευκορωσία χρησιμοποίησε την πρακτική αυτή στα σύνορά της με τη Λετονία, τη Λιθουανία και την Πολωνία το 2021, και η Ρωσία ιδίως στα σύνορά της με τη Φινλανδία. Η Ένωση, επιπλέον της ισχυρής πολιτικής στήριξης, κατέβαλε χρηματοδοτικές, επιχειρησιακές και διπλωματικές προσπάθειες, μεταξύ άλλων με τις χώρες καταγωγής και διέλευσης, για να ανταποκριθεί αποτελεσματικά.

Δεδομένου ότι η εργαλειοποίηση των μεταναστών από εχθρικούς κρατικούς παράγοντες συχνά συγγέεται με τις ενέργειες εγκληματικών οργανώσεων και διακινητών μεταναστών, το ζήτημα εξετάστηκε στο ανανεωμένο σχέδιο δράσης της ΕΕ κατά της παράνομης διακίνησης μεταναστών (2021-2025)⁽⁶⁾. Επιπλέον, στη νομοθετική πρόταση οδηγίας για την παράνομη διακίνηση μεταναστών⁽⁷⁾, η Επιτροπή πρότεινε νέο αδίκημα δημόσιας υποκίνησης προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι δραστηριότητες των διακινητών που υποκινούν εσκεμμένα μετανάστες (μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της εργαλειοποίησης) να εισέλθουν, να διέλθουν ή να παραμείνουν παράνομα στην ΕΕ. Η εργαλειοποίηση μεταναστών θεωρείται επιβαρυντική κατάσταση που μπορεί να οδηγήσει στην επιβολή αυστηρότερης ποινής. Ο αναθεωρημένος κώδικας συνόρων του Σένγκεν αναγνωρίζει ρητά ότι περιπτώσεις εργαλειοποίησης μεταναστών ενδέχεται να δικαιολογούν το προσωρινό κλείσιμο των συνοριακών σημείων διέλευσης στα οικεία εξωτερικά σύνορα. Τα κράτη μέλη μπορούν, όταν μεγάλος αριθμός μεταναστών επιχειρεί να διασχίσει τα εξωτερικά τους σύνορα αντικανονικά, μαζικά και με τη χρήση βίας, να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για τη διαφύλαξη της ασφάλειας και της δημόσιας τάξης. Ο κανονισμός για την αντιμετώπιση καταστάσεων κρίσης

⁽⁶⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με τίτλο «Ανανεωμένο σχέδιο δράσης της ΕΕ κατά της παράνομης διακίνησης μεταναστών (2021-2025)», 29.9.2021 [COM(2021) 591 final].

⁽⁷⁾ Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση ελάχιστων κανόνων για την πρόληψη και την καταπολέμηση της υποβοήθησης της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής στην Ένωση και για την αντικατάσταση της οδηγίας 2002/90/ΕΚ του Συμβουλίου και της απόφασης-πλαisiού 2002/946/ΔΕΥ του Συμβουλίου [COM(2023) 755 final].

και ανωτέρας βίας⁽⁸⁾ επιτρέπει στα κράτη μέλη να παρεκκλίνουν από ορισμένους διαδικαστικούς κανόνες του ενωσιακού δικαίου για το άσυλο, προκειμένου να αντιμετωπίσουν καταστάσεις εργαλειοποίησης⁽⁹⁾.

Η Επιτροπή συνεργάζεται τώρα με τα κράτη μέλη για την εφαρμογή των κανόνων του συμφώνου για τη μετανάστευση και το άσυλο, συμπεριλαμβανομένου του κανονισμού για την αντιμετώπιση καταστάσεων κρίσης και ανωτέρας βίας. Στηρίζει τα κράτη μέλη κατά την κατάρτιση των εθνικών τους σχεδίων εφαρμογής, τα οποία πρέπει να υποβληθούν έως τις 12 Δεκεμβρίου 2024. Τα εν λόγω σχέδια εφαρμογής πρέπει να προβλέπουν κατάλληλα μέτρα ώστε τα κράτη μέλη να είναι επίσης έτοιμα να αντιμετωπίσουν το ζήτημα της εργαλειοποίησης, όπως ορίζεται στον κανονισμό για την αντιμετώπιση καταστάσεων κρίσης και ανωτέρας βίας, και θα μπορούσαν να συμπληρωθούν με άλλες πράξεις που λαμβάνουν υπόψη εξαιρετικές περιστάσεις στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ, όπως περιγράφεται στην παρούσα ανακοίνωση, ώστε να διασφαλιστεί η ασφάλεια της Ένωσης και η εδαφική ακεραιότητα των κρατών μελών.

Επιπλέον, η Επιτροπή εξακολουθεί να εργάζεται σε ορισμένους τομείς για την αύξηση της συνολικής ανθεκτικότητας και της ικανότητας αντίδρασης της Ένωσης σε διάφορα είδη υβριδικών απειλών. Στο πλαίσιο αυτό, έχει προτείνει νέους κανόνες ώστε η ΕΕ να είναι σε θέση να θεσπίζει μέτρα κατά των φορέων (αεροπορικών, θαλάσσιων, εσωτερικών πλωτών, σιδηροδρομικών και οδικών) μεταφορών που επιδίδονται σε εμπορία ανθρώπων ή παράνομη διακίνηση μεταναστών ή διευκολύνουν τις εν λόγω πράξεις. Η Επιτροπή καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να σημειώσουν ταχεία πρόοδο όσον αφορά την εν λόγω πρόταση. Το 2023 η Επιτροπή, για να αντιμετωπίσει την αυξανόμενη χρήση εμπορικών μέσων μεταφοράς από διακινητές, μεταξύ άλλων με σκοπό την εργαλειοποίηση μεταναστών, ενέκρινε και εφαρμόζει εργαλειοθήκη για τους μεταφορείς με σκοπό την ενίσχυση της επίγνωσης της κατάστασης και της ανταλλαγής πληροφοριών, τόσο μεταξύ των κρατών μελών και των οργανισμών της ΕΕ, όσο και με διεθνείς εταίρους, ενδιαφερόμενα μέρη του κλάδου, εθνικές αρχές και διεθνείς οργανισμούς.

Η Επιτροπή είναι αποφασισμένη να αντιμετωπίσει τη διαδικτυακή διάσταση της εργαλειοποίησης για την αντιμετώπιση της διάδοσης επιβλαβούς περιεχομένου και της χειραγώγησης πληροφοριών και των παρεμβάσεων από το εξωτερικό που πολώνουν τις κοινωνίες μας και οδηγούν σε ριζοσπαστικοποίηση και βία. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω της εφαρμογής νέας νομοθεσίας, όπως η πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες, και της συνεργασίας με τον τεχνολογικό κλάδο. Η ΕΕ αναλαμβάνει ευρύ φάσμα δράσεων σε όλους τους τομείς πολιτικής (συμπεριλαμβανομένων των προκλήσεων στον τομέα των κρίσιμων υποδομών και της κυβερνοασφάλειας) για την αντιμετώπιση υβριδικών απειλών και διαθέτει από το 2022

⁽⁸⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1359 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2024, για την αντιμετώπιση καταστάσεων κρίσης και ανωτέρας βίας στον τομέα της μετανάστευσης και του ασύλου και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1147, PE/19/2024/REV/1 (ΕΕ L, 2024/1359, 22.5.2024).

⁽⁹⁾ Για παράδειγμα, με την αύξηση της διάρκειας των διαδικασιών στα σύνορα και την επέκταση του πεδίου εφαρμογής τους σε όλους τους αιτούντες διεθνή προστασία, καθώς και με την παράταση των προθεσμιών για την καταχώριση αιτήσεων ασύλου.

εργαλειοθήκη για την αντιμετώπιση υβριδικών απειλών στο πλαίσιο της στρατηγικής πυξίδας της ΕΕ για ισχυρότερη ασφάλεια και άμυνα της ΕΕ⁽¹⁰⁾.

Οι οργανισμοί της ΕΕ παρέχουν επί του παρόντος επιχειρησιακή στήριξη στις ανατολικές παραμεθόριες περιφέρειες των χερσαίων συνόρων της ΕΕ και είναι έτοιμοι να την εντείνουν για να βοηθήσουν τα κράτη μέλη να αντιμετωπίσουν τις απειλές κατά της ασφάλειας στα εξωτερικά μας σύνορα. Ο Frontex μπορεί να παρέχει στήριξη μέσω κοινών επιχειρήσεων, ταχείας επέμβασης στα σύνορα και διευκολύνοντας την ανταλλαγή πληροφοριών, την τεχνική υποστήριξη, την ανάπτυξη ικανοτήτων και την κατάρτιση, καθώς και με την αποστολή αξιωματικών-συνδέσμων. Προσκεκλημένοι υπάλληλοι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μπορούν επίσης να τοποθετούνται για να συνδράμουν τους δευτεροβάθμιους ελέγχους ασφαλείας. Ο Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο (EUAA) είναι διαθέσιμος για την παροχή υποστήριξης με τεχνικούς εμπειρογνώμονες κατόπιν αιτήματος των κρατών μελών, για την ενίσχυση των υπηρεσιών υποδοχής και ασύλου, ανάλογα με τις ανάγκες. Η Eurojust είναι έτοιμη να στηρίξει ποινικές έρευνες και διώξεις, καθώς και κοινές ομάδες έρευνας υπό την καθοδήγηση εισαγγελέων στα θιγόμενα κράτη μέλη. Επιπλέον, ο μηχανισμός πολιτικής προστασίας της Ένωσης είναι ένα αποτελεσματικό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε ήδη το 2021 για τη στήριξη της Λιθουανίας που βρέθηκε αντιμέτωπη με την εργαλειοποίηση των μεταναστών και το οποίο μπορούν να χρησιμοποιήσουν όλα τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη για να προετοιμαστούν για απειλές που απορρέουν από τη χρήση των μεταναστών ως όπλου και να παράσχουν αποτελεσματική στήριξη, μεταξύ άλλων σε άτομα που έχουν ανάγκη.

Η Επιτροπή αύξησε επίσης τη χρηματοδοτική της στήριξη. Το 2021 η Επιτροπή ξεκίνησε διάλογο με τη Λετονία, τη Λιθουανία και την Πολωνία για να τους παράσχει χρηματοδοτική στήριξη για τη διαχείριση των συνόρων, επιπλέον των ποσών που έχουν ήδη διατεθεί μέσω εθνικών προγραμμάτων στο πλαίσιο του μέσου για τη διαχείριση των συνόρων και την πολιτική θεωρήσεων (ΜΔΣΘ) για την περίοδο 2021-2027 (360 εκατ. EUR)⁽¹¹⁾. Έκτοτε, η Επιτροπή έχει δρομολογήσει άλλες ειδικές δράσεις στο πλαίσιο του θεματικού μέσου ΜΔΣΘ για την αύξηση των ικανοτήτων επιτήρησης των συνόρων των κρατών μελών και την αντιμετώπιση νέων προκλήσεων στα εξωτερικά σύνορα, συμπεριλαμβανομένης πρόσκλησης ύψους 150 εκατ. EUR για τη στήριξη των χωρών που γειτνιάζουν με τη Λευκορωσία και τη Ρωσία στο πλαίσιο της αντιμετώπισης νέων απειλών κατά της ασφάλειας.

Πέραν των ανωτέρω, το Συμβούλιο θέσπισε επίσης πλαίσιο περιοριστικών μέτρων ως απάντηση στις αποσταθεροποιητικές ενέργειες της Ρωσίας στο εξωτερικό⁽¹²⁾. Αυτό το νέο πλαίσιο επιτρέπει στην ΕΕ να στοχεύει άτομα και οντότητες που συμμετέχουν σε δράσεις και πολιτικές, όπως η εργαλειοποίηση μεταναστών από την κυβέρνηση της Ρωσίας, οι οποίες υπονομεύουν τις θεμελιώδεις αξίες της ΕΕ και των κρατών μελών της, την ασφάλεια, την ανεξαρτησία και την ακεραιότητά τους. Βάσει αυτού του νεοσυσταθέντος πλαισίου, οι στοχευόμενοι θα υπόκεινται σε δέσμευση περιουσιακών στοιχείων και θα απαγορεύεται στους

⁽¹⁰⁾ <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2022/03/21/a-strategic-compass-for-a-stronger-eu-security-and-defence-in-the-next-decade/>.

⁽¹¹⁾ Το 2022 χορηγήθηκε πρόσθετη στήριξη, συνολικού ύψους 200 εκατ. EUR, μέσω ειδικής δράσης στο πλαίσιο του θεματικού μέσου ΜΔΣΘ [και της βοήθειας έκτακτης ανάγκης (EMAS) για τη Λιθουανία].

⁽¹²⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2024/2642 του Συμβουλίου, της 8ης Οκτωβρίου 2024, σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω των αποσταθεροποιητικών δραστηριοτήτων της Ρωσίας, ST/8744/2024/INIT (ΕΕ L, 2024/2642, 9.10.2024).

πολίτες και τις εταιρείες της ΕΕ να τους διαθέτουν κεφάλαια. Επιπλέον, στα φυσικά πρόσωπα μπορεί επίσης να επιβληθεί ταξιδιωτική απαγόρευση.

3. Νομικό πλαίσιο

Σύμφωνα με τον κώδικα συνόρων του Σένγκεν, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να προστατεύουν τα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ. Τα κράτη μέλη έχουν την υποχρέωση να διαφυλάσσουν την ακεραιότητα του χώρου Σένγκεν αποτρέποντας την παράνομη διέλευση των συνόρων, καταπολεμώντας τη διασυνοριακή εγκληματικότητα και λαμβάνοντας μέτρα κατά προσώπων που διήλθαν παρανόμως τα σύνορα⁽¹³⁾. Τα κράτη μέλη έχουν, κατ' αρχήν, το δικαίωμα να ελέγχουν την είσοδο, τη διαμονή και την απομάκρυνση αλλοδαπών⁽¹⁴⁾.

Ταυτόχρονα, κατά τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ, τα κράτη μέλη πρέπει να σέβονται τα θεμελιώδη δικαιώματα και την αρχή της μη επαναπροώθησης. Η αρχή αυτή καθιερώνεται στη σύμβαση του 1951 για το καθεστώς των προσφύγων και στο πρωτόκολλο της του 1967 (στο εξής: σύμβαση της Γενεύης), στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, καθώς και στον Κώδικα Συνόρων του Σένγκεν. Αποτελεί μέρος του εθιμικού δικαίου που είναι δεσμευτικό για όλα τα κράτη και κατοχυρώνεται σε σειρά διεθνών συμφωνιών, όπως η σύμβαση κατά των βασανιστηρίων⁽¹⁵⁾ και το Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα⁽¹⁶⁾. Η αρχή της μη επαναπροώθησης προστατεύει τα πρόσωπα για τα οποία υπάρχουν βάσιμοι λόγοι να πιστεύεται ότι διαφορετικά θα αντιμετώπιζαν πραγματικό κίνδυνο να υποβληθούν σε βασανιστήρια ή άλλη απάνθρωπη ή εξευτελιστική ποινή ή μεταχείριση.

Η σύμβαση της Γενεύης προβλέπει ρητά εξαίρεση από την αρχή της μη επαναπροώθησης⁽¹⁷⁾ κατά την έννοια της εν λόγω σύμβασης, με την περιγραφή ορισμένων εξαιρετικών περιπτώσεων στις οποίες η εν λόγω αρχή δεν μπορεί να εφαρμοστεί. Η εξαίρεση αφορά πρόσωπα για τα οποία υπάρχουν βάσιμοι λόγοι να θεωρηθεί ότι συνιστούν κίνδυνο για την ασφάλεια της χώρας ή τα οποία έχουν καταδικαστεί για ιδιαίτερα σοβαρό έγκλημα και συνιστούν κίνδυνο για την κοινωνία⁽¹⁸⁾.

Το κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου (ΚΕΣΑ) βασίζεται στην πλήρη και συνολική εφαρμογή της σύμβασης της Γενεύης⁽¹⁹⁾. Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων⁽²⁰⁾ κατοχυρώνει το

⁽¹³⁾ Άρθρο 13 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/399 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 2016, περί κώδικα της Ένωσης σχετικά με το καθεστώς διέλευσης προσώπων από τα σύνορα (κώδικας συνόρων του Σένγκεν) (κωδικοποίηση) (ΕΕ L 77 της 23.3.2016, σ. 1).

⁽¹⁴⁾ Βλ. ΕΔΔΑ, Abdulaziz, Cabales και Balkandali κατά Ηνωμένου Βασιλείου, 28.05.85, σκέψη 67 και ΕΔΔΑ, τμήμα μείζονος συνθέσεως, N.D και N.T. κατά Ισπανίας, 13.2.2020, σκέψη 167.

⁽¹⁵⁾ Άρθρο 3, Σύμβαση κατά των βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, 10.12.1984, ψήφισμα 39/46 της Γενικής Συνέλευσης.

⁽¹⁶⁾ Άρθρο 7 σε συνδυασμό με το άρθρο 2, Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, 16.12.1966, ψήφισμα 2200Α (XXI) της Γενικής Συνέλευσης.

⁽¹⁷⁾ Άρθρο 33 παράγραφος 1 της σύμβασης του 1951 για το καθεστώς των προσφύγων: «*Ουδεμία συμβαλλόμενη χώρα θα απελαύνει ή θα επαναπροωθή, καθ' οιονδήποτε τρόπον, πρόσφυγας, εις τα σύνορα εδαφών ένθα η ζωή ή ελευθερία αυτών απειλούνται δια λόγους φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξεως ή πολιτικών πεποιθήσεων*».

⁽¹⁸⁾ Άρθρο 33 παράγραφος 2 της σύμβασης του 1951 για το καθεστώς των προσφύγων: «*Το εκ της παρούσης διατάξεως απορρέον ευεργέτημα δεν δύναται πάντως να επικαλείται πρόσφυξ όστις, διά σοβαράς αιτίας, θεωρείται επικίνδυνος εις την ασφάλειαν της χώρας ένθα ευρίσκειται ή όστις, έχων τελεσιδικώς καταδικασθή δι' ιδιαιτέρως σοβαρόν αδίκημα, αποτελεί κίνδυνον διά την χώραν*».

⁽¹⁹⁾ Άρθρο 78 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

⁽²⁰⁾ Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ C 326 της 26.10.2012, σ. 391).

δικαίωμα ασύλου με βάση τους κανόνες που ορίζονται στη σύμβαση της Γενεύης⁽²¹⁾ και την αρχή της μη επαναπροώθησης⁽²²⁾, η οποία βασίζεται στο άρθρο 4 του 4^{ου} πρόσθετου πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (στο εξής: ΕΣΔΑ), στο άρθρο 3 της ΕΣΔΑ και στο άρθρο 15 της ΕΣΔΑ. Τα θεμελιώδη δικαιώματα του Χάρτη έχουν την ίδια νομική ισχύ με τις Συνθήκες⁽²³⁾ και πρέπει να γίνονται σεβαστά κατά την εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ.

Επί του παρόντος, και στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ με τη Ρωσία και τη Λευκορωσία, είναι σαφές ότι τα κράτη μέλη υφίστανται υβριδική επίθεση από εχθρικά κράτη που προτίθενται να αποσταθεροποιήσουν μια περιοχή μέσω επιθετικού πολέμου κατά της Ουκρανίας, ενώ ταυτόχρονα χρησιμοποιούν τη μετανάστευση ως όπλο για να υπονομεύσουν την ασφάλεια της Ένωσης. Η Επιτροπή δεσμεύεται να στηρίζει τα κράτη μέλη ώστε να αποτρέψουν τη Ρωσία και τη Λευκορωσία να επιτύχουν τους στόχους τους χρησιμοποιώντας τις αρχές και τις αξίες μας εναντίον μας. Η συνεχιζόμενη απειλή στα εν λόγω εξωτερικά σύνορα και οι επιπτώσεις της στην ασφάλεια της Ένωσης και στα οικεία κράτη μέλη συνιστούν εξαιρετική και πολύ σοβαρή κατάσταση. Στην πραγματικότητα το περιβάλλον ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει αλλάξει δραματικά σε σύγκριση με τον χρόνο κατά τον οποίο θεσπίστηκαν οι σχετικές πράξεις του διεθνούς δικαίου και αυτό πρέπει ενδεχομένως να ληφθεί υπόψη κατά την εφαρμογή τους.

Η διαφύλαξη της εθνικής ασφάλειας αποτελεί ευθύνη κάθε κράτους μέλους, όπως αναγνωρίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 2 της ΣΕΕ. Η διαφύλαξη της εθνικής ασφάλειας θα πρέπει να θεωρείται ότι περιλαμβάνει την ακεραιότητα των ουσιωδών λειτουργιών του κράτους και τα θεμελιώδη συμφέροντα της κοινωνίας⁽²⁴⁾, τη διασφάλιση της εδαφικής ακεραιότητας και τη διατήρηση της δημόσιας τάξης. Το άρθρο 72 της ΣΛΕΕ αναγνωρίζει ότι, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, τα κράτη μέλη ενδέχεται να χρειαστεί να λάβουν μέτρα για λόγους δημόσιας τάξης ή δημόσιας ασφάλειας κατά παρέκκλιση από το παράγωγο δίκαιο της ΕΕ, όπως επιβεβαιώνεται από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι παρεκκλίσεις αυτές θα πρέπει να είναι εξαιρετικές και να εφαρμόζονται μόνο σε σαφώς καθορισμένες περιπτώσεις⁽²⁵⁾.

Όπως εξέφρασε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι τα κράτη μέλη πρέπει να είναι σε θέση να κάνουν ό,τι είναι αναγκαίο για να αμυνθούν έναντι υβριδικών επιθέσεων από τη Ρωσία και τη Λευκορωσία και να διαφυλάξουν την εθνική τους ασφάλεια, τη δημόσια τάξη και την κυριαρχία τους⁽²⁶⁾. Εναπόκειται στα κράτη μέλη να καθορίσουν τα ουσιώδη συμφέροντά τους ασφάλειάς τους και να θεσπίσουν τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία τους, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι συνάδουν με το ενωσιακό και το διεθνές δίκαιο⁽²⁷⁾.

(21) Άρθρο 18 του Χάρτη.

(22) Άρθρο 19 του Χάρτη.

(23) Άρθρο 6 παράγραφος 1 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

(24) Συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-511/18, C-512/18 και C-520/18, *La Quadrature du Net* κ.λπ. κατά *Premier ministre* κ.λπ., ECLI:EU:C:2020:791, σκέψη 135.

(25) Συνεκδικασθείσες υποθέσεις C- 715/17, C- 718/17 και C- 719/17, *Επιτροπή κατά Πολωνίας, Επιτροπή κατά Ουγγαρίας και Επιτροπή κατά Τσεχίας*, ECLI:EU:C:2020:257, σκέψη 143.

(26) Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, 17.10.24, EUCO 24/25, παράγραφος 38.

(27) Συνεκδικασθείσες υποθέσεις C- 715/17, C- 718/17 και C- 719/17, *Επιτροπή κατά Πολωνίας, Επιτροπή κατά Ουγγαρίας και Επιτροπή κατά Τσεχίας*, ECLI:EU:C:2020:257, σκέψη 143.

Κατά την αντιμετώπιση υβριδικών επιθέσεων από τη Ρωσία και τη Λευκορωσία, τα κράτη μέλη έρχονται αντιμέτωπα με ενέργειες που, λόγω της φύσης και της σημασίας τους, θέτουν σε κίνδυνο την εθνική ασφάλεια. Τα κράτη μέλη ενδέχεται να χρειαστεί να θεσπίσουν μέτρα που θα μπορούσαν να συνεπάγονται σοβαρές παρεμβάσεις σε θεμελιώδη δικαιώματα, όπως το δικαίωμα ασύλου και οι συναφείς εγγυήσεις, με την επιφύλαξη των απαιτήσεων που ορίζονται στο άρθρο 52 παράγραφος 1 του Χάρτη⁽²⁸⁾. Ειδικότερα, η άσκηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων του Χάρτη⁽²⁹⁾ μπορεί να περιοριστεί εφόσον προβλέπεται από τον νόμο και μόνο στον βαθμό που διασφαλίζεται η ουσία των δικαιωμάτων, λαμβάνονται δεόντως υπόψη οι αρχές της αναλογικότητας και της αναγκαιότητας, και οι περιορισμοί ανταποκρίνονται σε σκοπούς γενικού συμφέροντος που αναγνωρίζει η Ένωση ή στην ανάγκη προστασίας των δικαιωμάτων και ελευθεριών των τρίτων⁽³⁰⁾.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ήδη αντιμετωπίσει μια κατάσταση στην οποία ο περιορισμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται στον Χάρτη ήταν απαραίτητος για την αντιμετώπιση των υβριδικών απειλών που προέρχονται από τη Ρωσία. Τον Μάρτιο του 2022 η Ένωση απαγόρευσε προσωρινά σε ορισμένους Ρώσους φορείς που ελέγχονται από το κράτος να πραγματοποιούν ραδιοηλεκτρονικές μεταδόσεις στο έδαφος της ΕΕ λόγω προπαγάνδας και παραπληροφόρησης που στρέφονται κατά της κοινωνίας των πολιτών στην Ένωση⁽³¹⁾. Η απειλή συνιστούσε σοβαρό κίνδυνο για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια. Μολονότι η απόφαση έθιγε το θεμελιώδες δικαίωμα στην ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης, καθώς και την επιχειρηματική ελευθερία, το Γενικό Δικαστήριο επιβεβαίωσε τη νομιμότητά της, καθώς πληρούσε τις απαιτήσεις του Χάρτη⁽³²⁾ και τον σκοπό του μέτρου, δηλαδή η διαφύλαξη των αξιών της Ένωσης, ιδίως της ασφάλειας και της δημόσιας τάξης, δικαιολογούσε έναν τέτοιο περιορισμό⁽³³⁾. Παρά τις προφανείς διαφορές μεταξύ της ελευθερίας έκφρασης και του δικαιώματος ασύλου, η θεμελιώδης δικαστική απόφαση αυτή παρέχει σχετικές κατευθυντήριες γραμμές όσον αφορά τις νόμιμες προϋποθέσεις για τον περιορισμό των δικαιωμάτων του Χάρτη.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (στο εξής: ΕΔΔΑ) έχει επίσης αναγνωρίσει ότι ορισμένες εξαιρετικές καταστάσεις επηρεάζουν την ερμηνεία των δικαιωμάτων που απορρέουν από την ΕΣΔΑ. Ειδικότερα, αποφάνθηκε ότι η συμπεριφορά των μεταναστών που χρησιμοποιούν βία σε μεγάλες ομάδες με στόχο την έφοδο στους φράκτες των συνόρων⁽³⁴⁾ ή που βασίζονται σε μεγάλους αριθμούς για να διασχίσουν παράνομα τα σύνορα⁽³⁵⁾, χωρίς να κάνουν χρήση των επίσημων διαδικασιών εισόδου, μπορεί να δικαιολογήσει κρατική δράση που δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι παραβιάζει την απαγόρευση της ομαδικής απέλασης.

⁽²⁸⁾ Συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-511/18, C-512/18 και C-520/18, *La Quadrature du Net* κ.λπ. κατά *Premier ministre* κ.λπ., ECLI:EU:C:2020:791, σκέψη 136.

⁽²⁹⁾ Εκτός από τα δικαιώματα από τα οποία δεν χωρεί παρέκκλιση, συμπεριλαμβανομένης της αρχής της μη επαναπροώθησης.

⁽³⁰⁾ Άρθρο 52 παράγραφος 1 του Χάρτη.

⁽³¹⁾ Απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2022/351 του Συμβουλίου, της 1ης Μαρτίου 2022, για την τροποποίηση της απόφασης 2014/512/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών της Ρωσίας που αποσταθεροποιούν την κατάσταση στην Ουκρανία (ΕΕ L 65 της 2.3.2022, σ. 5).

⁽³²⁾ T-125/22, *RT France* κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ECLI:EU:T:2022:483, σκέψη 145.

⁽³³⁾ T-125/22, *RT France* κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ECLI:EU:T:2022:483, σκέψη 202.

⁽³⁴⁾ ΕΔΔΑ, τμήμα μείζονος συνθέσεως, *N.D* και *N.T.* κατά *Ισπανίας*, 13.2.2020, σκέψη 231.

⁽³⁵⁾ ΕΔΔΑ, *A.A.* κ.λπ. κατά *Βόρειας Μακεδονίας*, 5.4.2022, σκέψη 123.

4. Συνεργασία με την Ένωση και άλλα κράτη μέλη:

Η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι, δεδομένων των υβριδικών απειλών που προέρχονται από εχθρικά κράτη, που θέτουν σε κίνδυνο την ασφάλεια και την εδαφική ακεραιότητα των κρατών μελών, καθώς και τη διατήρηση της δημόσιας τάξης, τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίσουν έκτακτα μέτρα για την άμυνα τους έναντι εξωτερικών απειλών.

Ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας και, στο πλαίσιο αυτό, η γενική εχθρότητα που η Ρωσία, με τη συνηγορία της Λευκορωσίας, διατηρεί έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν δημιουργήσει ανασφάλεια για την Ένωση. Μία από τις σοβαρότερες εκδηλώσεις αυτού του φαινομένου είναι η χρήση της μετανάστευσης ως όπλου, μέσω της συνεχούς διευκόλυνσης και ενθάρρυνσης των μεταναστών να φτάσουν στα εξωτερικά ανατολικά χερσαία σύνορα της Ένωσης με την πρόθεση να ασκήσουν πίεση στα κράτη μέλη και την Ένωση.

Αντιμέτωπα με αυτή την κατάσταση, τα θιγόμενα κράτη μέλη πρέπει να είναι σε θέση να υπερασπίζονται τον εαυτό τους, να διασφαλίζουν την εδαφική τους ακεραιότητα, να διατηρούν τη δημόσια τάξη και να προστατεύουν την εθνική τους ασφάλεια, όπως αναγνωρίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 2 της ΣΕΕ και το άρθρο 72 της ΣΛΕΕ, καθώς και την ασφάλεια της Ένωσης στο σύνολό της. Ταυτόχρονα, οι ενέργειες της Ρωσίας και της Λευκορωσίας εκμεταλλεύονται ανθρώπους, ορισμένοι εκ των οποίων βρίσκονται σε ευάλωτη θέση, και τα θεμελιώδη δικαιώματά τους, η αξιοπρέπεια και οι ειδικές ανάγκες τους πρέπει να διαφυλάσσονται σύμφωνα με το ενωσιακό και το διεθνές δίκαιο.

Τα μέτρα που λαμβάνουν τα κράτη μέλη για τη διαφύλαξη της εθνικής ασφάλειας σύμφωνα με τις Συνθήκες πρέπει να συμμορφώνονται με τα όρια και τις προϋποθέσεις του δικαίου της ΕΕ. Η νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρέχει χρήσιμη καθοδήγηση όσον αφορά τις προϋποθέσεις και τα όρια που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη.

Κάθε μέτρο πρέπει να είναι **αναλογικό** και κατάλληλο για την αντιμετώπιση της απειλής που συνιστούν η Ρωσία και η Λευκορωσία και πρέπει να **περιορίζεται στο απολύτως αναγκαίο**⁽³⁶⁾. Τα κράτη μέλη πρέπει να εξηγούν την αναγκαιότητα και να παρέχουν αιτιολόγηση κατά τη θέσπιση μέτρων που έχουν ως στόχο την προστασία της εθνικής ασφάλειας, σύμφωνα με τις Συνθήκες⁽³⁷⁾. Η απλή επίκληση της προστασίας των συμφερόντων, όσο θεμελιώδους σημασίας και αν είναι, δεν επαρκεί για να καλύψει την απαιτούμενη αιτιολογία⁽³⁸⁾. Η ανάγκη να υποστηριχθεί η καταλληλότητα και η αναγκαιότητα των μέτρων απαιτεί επίσης από τα κράτη μέλη να εξηγήσουν τους λόγους για τους οποίους οι

⁽³⁶⁾ Συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-511/18, C-512/18 και C-520/18, La Quadrature du Net κ.λπ. κατά Premier ministre κ.λπ., ECLI:EU:C:2020:791, σκέψη 147· υπόθεση C-808/18, Επιτροπή κατά Ουγγαρίας, ECLI:EU:C:2020:1029, σκέψεις 216 και 261· συνεκδικασθείσες υποθέσεις C- 715/17, C- 718/17 και C- 719/17, Επιτροπή κατά Πολωνίας, Επιτροπή κατά Ουγγαρίας και Επιτροπή κατά Τσεχίας, ECLI:EU:C:2020:257, σκέψη 152.

⁽³⁷⁾ C-72/22 PPU M.A, ECLI:EU:C:2022:505, σκέψη 70· Υπόθεση C-808/18, Επιτροπή κατά Ουγγαρίας, ECLI:EU:C:2020:1029, σκέψη 214.

⁽³⁸⁾ Συνεκδικασθείσες υποθέσεις C- 715/17, C- 718/17 και C- 719/17, Επιτροπή κατά Πολωνίας, Επιτροπή κατά Ουγγαρίας και Επιτροπή κατά Τσεχίας, ECLI:EU:C:2020:257, σκέψη 145.

διατάξεις ευελιξίας που είναι ήδη διαθέσιμες στο πλαίσιο του κεκτημένου δεν είναι κατάλληλες για την αντιμετώπιση των ιδιαίτερων περιστάσεων⁽³⁹⁾.

Επιπλέον, τα μέτρα που ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα τον περιορισμό ορισμένων θεμελιωδών δικαιωμάτων πρέπει να έχουν **προσωρινό** χαρακτήρα. Το γεγονός ότι τα μέτρα θα είναι χρονικά περιορισμένα είναι σημαντικό κατά την αξιολόγηση του κατά πόσον θίγεται ο πυρήνας του επίμαχου δικαιώματος⁽⁴⁰⁾, δεδομένου ότι τα έκτακτα μέτρα πρέπει να είναι στοχευμένα, προσαρμοσμένα στις συγκεκριμένες περιστάσεις και να περιορίζονται μόνο στο διάστημα που είναι αναγκαίο.

Η Επιτροπή ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να σταθμίζουν προσεκτικά όλα τα διακυβεύόμενα συμφέροντα και να αξιοποιούν όλες τις δυνατότητες που παρέχει η έννομη τάξη της Ένωσης όταν λαμβάνουν έκτακτα μέτρα για την αντιμετώπιση υβριδικών επιθέσεων, όπως περιγράφεται στην παρούσα ανακοίνωση. Δεδομένου ότι τα μέτρα αυτά προστατεύουν τα κοινά εξωτερικά σύνορα, καθώς και την εσωτερική και εξωτερική ασφάλεια της ίδιας της Ένωσης, και υπό το πρίσμα της αρχής της καλόπιστης συνεργασίας⁽⁴¹⁾, τα κράτη μέλη καλούνται να συνεργαστούν στενά με την Ένωση και τα άλλα κράτη μέλη. Η Επιτροπή είναι έτοιμη να διαδραματίσει τον θεσμικό της ρόλο και να διασφαλίσει την προστασία του γενικού συμφέροντος της Ένωσης. Ο συντονισμός μεταξύ γειτονικών κρατών μελών είναι απαραίτητος για τη διασφάλιση της συνέπειας και της αποτελεσματικότητας κάθε δράσης.

Στο πλαίσιο αυτό είναι σημαντικό τα κράτη μέλη να διαβουλεύονται με την Επιτροπή και να ενημερώνουν τα άλλα κράτη μέλη σχετικά με τα έκτακτα μέτρα που προτίθενται να λάβουν και λαμβάνουν για την αντιμετώπιση των υβριδικών επιθέσεων από τη Ρωσία και τη Λευκορωσία. Είναι σημαντικό τα κράτη μέλη να ενημερώνουν σχετικά με τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν, τη διάρκεια και το πεδίο εφαρμογής τους, τη νομική βάση και τον τρόπο με τον οποίο προτίθενται να συμμορφωθούν με τις αρχές και τα όρια που απορρέουν από το ενωσιακό και το διεθνές δίκαιο, μεταξύ άλλων όσον αφορά τα θεμελιώδη δικαιώματα.

Η Επιτροπή είναι έτοιμη να συνεργαστεί με τα κράτη μέλη που λαμβάνουν τέτοια έκτακτα μέτρα, ώστε να διασφαλιστεί ότι λαμβάνονται υπόψη όλες οι σχετικές παράμετροι. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να στηρίζει τα κράτη μέλη στις προσπάθειές τους να διασφαλίσουν μια ασφαλή και προστατευμένη Ένωση με έναν πλήρως λειτουργικό χώρο Σένγκεν, προς όφελος όλων των πολιτών της ΕΕ και με πλήρη σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Η Ένωση δεν θα επιτρέψει σε κανένα εχθρικό κράτος να καταχραστεί τις ευρωπαϊκές αξίες.

⁽³⁹⁾ Υπόθεση C-808/18, Επιτροπή κατά Ουγγαρίας, ECLI:EU:C:2020:1029, σκέψεις 217 έως 218.

⁽⁴⁰⁾ T-125/22, RT France κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ECLI:EU:T:2022:483, σκέψη 154.

⁽⁴¹⁾ Άρθρο 4 παράγραφος 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.